

שם הפעילות: חקלאות וציונות – י-יב'

הכותב/ת: אלומה והנוער העובד והלומד

מתוך מערך פעולות לשבוע "מתחברים לשורשים" חקלאות- זה בידיים שלנו, שותפים: מרכז המועצות האזוריות, משרד החינוך מנהל חברה ונוער, משרד החינוך המנהל לחינוך התיישבותי, התנועות המיישבות, תנועות הנוער בהתיישבות, מרכז הדרכה אלומה

ערכים ומטרות הפעילות

1. הכרות עם מקומה של החקלאות בהקמת המדינה – מקור פרנסה ותעסוקה בפריפריה, התיישבות על הגבולות, יצירת משק יצרני המבוסס על עבודת אדמה וידיים, יצירת תעשיית מזון בלתי תלוי במדינות אחרות
2. הבנת החקלאות כמעשה ציוני – תשתית תחיית העם היהודי בארצו, יצירת דמות אדם יהודי חדש

למדריכה: בפעולה זו נניח תשתית רעיונית ומושגית בה נמשיג את החקלאות כמעשה ציוני-חלוצי. המשגה רעיונית זו תאפשר לנו להבין בהמשך המערך למה הניסיון של ממשלות ישראל בעשורים האחרונים לחסל את החקלאות בישראל הוא דבר הרה אסון ולמה עלינו ליצור מאבק ציבורי לו שותפים ציבורים רבים – על עתיד החקלאות בישראל.

קהל היעד

חברת הנועורים (י-יב')

משך הפעילות

כשעה וחצי

רשימת ציוד ועזרים

1. 13 תמונות לדירוג
2. מקרן
3. מחשב
4. סרטון – פרסומת "זה זמן תפוח" – [לחצו כאן](#)
5. נספחים – קטעי קריאה ותמונות - [לחצו כאן](#)

מערך הפעילות

1. כל זוג מקבל 13 תמונות אותם צריך לדרג מה "הכי ישראלי" ועד "הכי פחות ישראלי". רעיונות לתמונות- פלאפל, דגל, חייל, שוטר, חקלאי, תפילין, מק'דונלדס, חרמון, אילת, ים המלח, וייז, כנסת ישראל, מגדלי עזריאלי, שרוליק.
 - למה דירגתם כפי שדירגתם? באיזה מקום דירגתם את החקלאות?
 - מה החקלאות מסמלת עבורנו? מה הערך הלאומי של חקלאות?
2. מפזרים על הרצפה שירים מתקופות שונות של המדינה על חקלאות- ברקע סרטון פרסומת נוסטלגית "זה זמן תפוח" - [לחצו כאן](#)

ספרו: פעם היו פרסומות בארץ לתפוחים, תפוזים, בננות וכו... כלומר גם בתרבות היינו חברה מאוד חקלאית. ישראל פיתחה המון פיתוחים חקלאיים (מה למשל? הטפטפת, אדניות שרי). היו באים מכל העולם לראות את החקלאות הישראלית וישראלים נשלחו למקומות שונים בעולם לפתח את החקלאות שם. יישובים שלמים התקיימו מחקלאות ונשלחו ע"י המדינה לעסוק ולפתח את החקלאות. היו פה בתי ספר חקלאיים רבים ונחשבים מאוד בעולם. ענף החקלאות היה מאוד מרכזי בארץ. זו הייתה גאוה להיות חקלאי.

3. דיון

- איזה מקום היה לחקלאות בבניית המדינה?
- איזה מקום היה לחקלאות בחיי האנשים?
- למה לחקלאות היה מקום כה חשוב בתרבות הישראלית?
- מה הקשר בין חקלאות לציונות?

4. קוראים את סיפורה של דגניה

דיון-

- מה חקלאות נותנת ליחיד בסיפור?
- מה היא יוצרת בחברה (הקבוצה) שלהם?
- האם אתם מאמינים להם? למה הם נהנים כל כך מעבודה קשה?
- מה הקשר בין האמונה שלהם בציונות להנאה שלהם מהחקלאות?
- האם היום אנשים חיים לאור הערך הזה של ציונות? תנו דוגמאות מחייכם.

למדריכה: לנו ולחניכים שלנו קשה לפעמים להאמין לאנשים שחיים את החיים שלהם לאור ערכים גדולים, לאור הגשמת חלום אשר גדול יותר מאתנו. בעצם כל החברה בנויה כך וכולנו מתחנכים שאנחנו צריכים לדאוג רק לעצמנו, ולא לעם היהודי או לחברה בישראל. הציונות היא הגשמת חלום של התחדשות העם היהודי, לחיות את חיינו לאור הציונות, כפי שעשו שמואל דיין וחבריו, הוא דבר שהיום נתקל בהרבה מאוד ציניות. בדיון הזה ננסה להתמודד עם חניכנו שחלום זה אכן אפשרי גם היום.

5. קוראים את הברכה של ברל לקיבוץ דגניה

דיון-

- על מה הוא מברך אותם?
- מה הקשר שהוא בין מעשה עבודת החקלאות שלהם לבין גאולת העם?
- איזה סיבות הפכו את החקלאות לחיונית בהקמת המדינה?
- האם מדינת ישראל יכולה להתקיים היום ללא חקלאות?

למדריך:

חקלאות הייתה הענף שאפשר לעם היהודי לעבור מחיים בגלות לעם בעל מדינה משלו. הציונות הייתה לאורך ההיסטוריה קשורה בקשרים עבתיים לחקלאות ביצירת האדם החדש וכיבוש העבודה העברית והאדמה העברית. בשנים שקדמו להקמת המדינה ההתיישבות החקלאית המרוחקת היא זו שקבעה במידות רבות את גבולות המדינה לאחר הקמתה. בנוסף, החקלאות אפשרה ומאפשרת לאנשים לגור במרחק מן העיר הגדולה ועדיין להתפרנס.

6. **סיכום:** משנות הקמת המדינה ועד שנות ה-90 נרכש לחקלאות מקום של כבוד בחברה. הייתה הבנה שבלעדי החקלאות אין יכולת לבנות ולקיים מדינה. לחקלאות חלק מרכזי בקביעת גבולות המדינה, בניית צורות התיישבות חדשות בארץ (המושב והקיבוץ), והייתה לכוח משיכה ליהודים מכל העולם לבוא לישראל על מנת להבנות מחדש כפועלים. הציונות והחקלאות הלכו יד ביד בדרך לבניית המדינה. בעשורים האחרונים עוברת החקלאות בישראל מתקפה מצד ממשלות ישראל – נעסוק בזה בפעולות הבאות שלנו ביחד.

תובנות ודגשים חינוכיים

- חשוב לייצר שיח משמעותי עם החניכים. מומלץ להביא כמה שיותר דוגמאות אקטואליות, שיוכלו להתחבר.
- השיח על החלום הציוני עשוי להיות מלווה בציניות.